

קונטרס

מה חדש

יגלה נוראות נפלאות בענין התחדשות, שאדם צריך להתחדש בכל פעם, ולא להסתפל על העבר שלו, וכך יחיה חיים ערכים ומתקים, וירגיש תמיד רוחניות חיות אלקות.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר פֶּעַם לְאַחַד שְׁשָׂאֵל
אוֹתוֹ: מָה חֲדָשׁ? ! כְּשֵׁיהוּדֵי קָם בְּרִיא
וְשָׁלֵם בְּבִקְרָה, וְיָכוֹל לְרוּץ לַמְקוֹה
וְלִהְתַּפִּיל בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, מְעַטָּף בְּצִיצִית
וּמְעַטָּר בְּתַפְלִין, אֱלוֹ הַחֲדָשׁוֹת הַכִּי
יְקָרוֹת. וּמִכָּל שָׁכֵן אִם אָדָם עוֹד זוֹכֵה
לְקַיֵּם מִצְוֹת כָּל הַיּוֹם, וְלִלְמֹד תּוֹרָה,
אֱלוֹ הַחֲדָשׁוֹת הַכִּי טוֹבוֹת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשצב)

קונטרס

מה חדש

בני ובנותי היקרים! אנחנו רגילים כשאדם פוגש את חברו, הדבר הראשון ששואלו: "מה חדש?" ומאין נובע דבר כזה, שבני-אדם שואלים אחד את השני "מה חדש?" אלא זה בא מצד רוחניות חיות אלקות, שהקדוש-ברוך-הוא מחדש את עולמו בכל יום, כמו שאומרים בכל יום בתפלה: "ובטובו מחדש בכל יום [ובכל שעה ובכל רגע] מעשה בראשית". הקדוש-ברוך-הוא מכניס חיות בתוך הבריאה כל דקה וכל שנייה, כי בלעדי חיותו יתברך אין לבריאה קיום. לזאת כל יום וכל שעה וכל רגע ושנייה הבריאה מתחדשת. ומזה נובע, שבני-אדם שואלים אחד את השני: "מה חדש?" ובאמת כבר גלה לנו רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן נא), שאסור להיות זקן; אדם צריך תמיד להתחדש, אסור להיות איש זקן, צדיק זקן, למדן זקן, עובד ה' זקן, יהודי זקן וכדומה, אסור להיות פניני עצמו זקן.

יהיה איך שיהיה, אלא תמיד להתחדש, כאלו עכשו
 נולדתי, כל רגע ורגע אדם צריך להתחדש ולהרגיש
 עצמו איש חדש. ובאופן הזה ינצל מכל הצרות
 והיסורים שלו ומכל המרירות והעגמת נפש שלו, כי
 הרי אני כבר לא אותו אדם שהייתי לפני שנייה, מכל
 שכן לפני שעה, מכל שכן לפני יום, אני אדם חדש.
 למה אנחנו רואים בני-אדם כל-כך גשברים ונופלים
 בדכאון וביאוש ובמרה שחורה, עד שחושבים שכבר
 אף פעם לא יוכלו לצאת מהבוץ והלכלוך והרע
 שנכנסו אליהם, זה בא רק מחמת יאוש שמתאשים
 מהחיים, אבל אם אדם היה יודע שהקדוש-ברוך-הוא
 מחדש את כל עולמו בכל רגע ודקה, אז היה חי חיים
 נעימים, חיים טובים, חיים מתקים, חיים רוחניים. כי
 הקדוש-ברוך-הוא מכניס חיות בבריאה, בדיוק כמו
 שאדם נושם בכל שנייה נשימות חדשות, ובלי הנשימות
 אין לו קיום, כך כל הבריאה; הקדוש-ברוך-הוא מחיה
 ומתהוה ומקים את כלה, ואם אדם היה מכניס את זאת
 בלבבו, היה אדם אחר לגמרי; כי "מה יש להתבלבל מה
 שקרה לפני יום, לפני שעה, לפני רגע? ! הרי אני יכול
 להתחדש בכל פעם בפעם מחדש"! ואז היה חוזר
 בתשובה שלמה. כי למה אדם אינו חוזר בתשובה?
 למה נמצאים אנשים שחזרו בתשובה, ואחר-כך נופלים
 בדעתם? כי נעשים פזקנים בעיניהם; כי מרב עוונות

וּחֲטָאִים וּפְשָׁעִים שְׂאָדָם חוּטָא, נִכְנָס בּוֹ יְאוּשׁ כְּזָה, עַד
 שְׁנֵדְמָה לוֹ, כְּאֵלּוֹ אֵין רוּצִים אוֹתוֹ בְּשָׁמַיִם, כְּאֵלּוֹ אֵינוֹ
 שְׁוֵה לְשׁוּם דְּבָר, כְּאֵלּוֹ נִסָּה כָּל-כֶּף הַרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים
 וְכוּי וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ, וְאָז עוֹזֵב אֶת עֲצָמוֹ. וּבְאַמַּת אֵין
 זֶה נִכוּז כָּלֵל וּכְלָל, כִּי אָדָם צָרִיף לְדַעַת, שְׁהַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה, וְכָל רַגַע וְשָׁנָה מְחַדֵּיר
 חַיּוּתוֹ יִתְבַּרֵּךְ כְּכִיכּוֹל בְּכָל הַבְּרִיאָה, וְזֶה לְמַעַלָּה
 מִהַשְׁגָּתְנוּ, אֵיף רוּחָנִיּוֹת מְחַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה.
 וּבְאַמַּת חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (עֵין רַש"י) עַל הַפְּסוּק
 (דְּבָרִים יא, יג): "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוֹף הַיּוֹם" — בְּכָל יוֹם וְיוֹם
 יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ בְּחַדָּשִׁים. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן לָנוּ אֶת
 הַתּוֹרָה, וּמַהֵי הַתּוֹרָה? כְּתוּב בַּזֶּהָר (מְצַרַע נג): אֲמַאי
 אֶקְרִי תוֹרָה? בְּגִין דְּאוּרִי וְגַלִּי בְּמַאי דְּהוּה סְתִים מְנִיָּה;
 הַתּוֹרָה מְגַלָּה מָה שְׁסָתוּם מְבַנֵּי-אָדָם; כִּי הָרִי כָּל
 הַבְּרִיאָה: דּוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר זֶה אֱלֻקוֹת, אַבְּל אֵין
 לָנוּ מִשְׁג בְּרוּחָנִיּוֹת אֱלֻקוֹת, אֲנַחְנוּ אֲנָשִׁים קִטְנִים,
 אֲנָשִׁים חוּלִים, שְׁבוּרִים וְרְצוּצִים, מְלֵאֵי עוֹנוֹת, אֵין לָנוּ
 מִשְׁג בְּרוּחָנִיּוֹת אֱלֻקוֹת, אַבְּל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן לָנוּ
 אֶת הַתּוֹרָה, וְהִיא מְלַבֶּשֶׁת בְּעֵינֵי דּוּמָם, עֵנִי צוּמַח,
 עֵנִי חֵי וְעֵנִי מְדַבֵּר; כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, הוּא מְגַלָּה
 אֶת הָאֱלֻקוֹת שְׁיֵשׁ בְּדוּמָם, אֶת הָאֱלֻקוֹת שְׁיֵשׁ בְּצוּמַח,
 אֶת הָאֱלֻקוֹת שְׁיֵשׁ בְּחֵי, אֶת הָאֱלֻקוֹת שְׁיֵשׁ בְּמְדַבֵּר, וְאָז
 נִתְגַּלָּה לוֹ, שְׁאֵין הָעוֹלָם הַפְּקוּר, הַכָּל זֶה אֱלֻלִי יִלְלִי

זֶה הַכֹּל. כְּשֶׁאָדָם מִתְבוֹנֵן בְּדִבְרֵי דוֹמָמִים, וְיודֵעַ
 שְׂאִינָם הֶפְקֵר, אֵלֹא יֵשׁ הֶלְכוֹת: הַחֹפֵר בּוֹר בְּרִשׁוֹת
 הַרְבִּים — חֵיב, וְעֲשִׂיתָ מַעֲקָה לְגַגֶּךָ, כִּי אִם לֹא —
 חֵיב, כִּי יִפֹּל הַנוֹפֵל. וְכֵן בְּצוּמָח, כָּל הַהֶלְכוֹת הַשְּׂיִכוֹת
 בְּזֶה: כְּלָאִים, תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, וְכֵן בְּבַעֲלֵי חַיִּים: מֵה
 מִתֵּר לְאָכֹל וּמֵה אָסוּר, חֲרִישָׁה וְזִרְיָעָה, וְכֵן שְׂאֵר
 דְּבָרִים: שׂוֹר שְׁנַגַּח אֶת הַפָּרָה, וְכָל חֲלוּקֵי דִינָיִם
 שְׂיִכּוּלִים לְהִיּוֹת בְּזֶה, נִתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל תּוֹרָה, וְהַכֹּל
 אֱלֹקוֹת, וּמִכָּל שְׂפֵן וְכָל שְׂפֵן כָּל הַהֶלְכוֹת הַשְּׂיִכוֹת
 בְּכַנִּי-אָדָם, שְׂזָהוּ מְדַבֵּר — הַכֹּל אֱלֹקוֹת. וְאִם אָדָם
 לוֹמֵד תּוֹרָה וּמִתְבוֹנֵן בְּאֱלֹקוֹת שְׂבִתוֹף הַתּוֹרָה, רוֹאֵה
 שֶׁהַבְּרִיאָה כְּלָה אֱלֹקוֹת. וְאִם אָדָם שָׂם לֵב, שְׂפָל
 הַבְּרִיאָה הִיא אֱלֹקוֹת, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה
 אִתְּנוּ, עִמָּנוּ וְאַצְלָנוּ, אֲזִי מְחַדֵּשׁ עֲצֻמוֹ, וְאַפְלוֹ שְׂעָשָׂה
 עַד עֵתָה מֵה שְׂעָשָׂה, יָכוֹל לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה,
 וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִקְבֹּל אוֹתוֹ, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 אֵב הַרְחֻמָּן. אֵף שְׂיִשְׁנָם דְּבָרִים, שְׂבַנִּי-אָדָם אֵינָם מְבִינִים
 אוֹתָם, אֲבָל כֶּכֶר אָמַר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה מַח, ו-ז): "שְׂמַעְתָּ חֲזֵה
 כְּלָה, וְאַתֶּם הֲלוֹא תִגִּידוּ, הַשְּׂמַעְתִּיךָ חֲדָשׁוֹת מַעֲתָה
 וּנְצֻרוֹת וְלֹא יָדַעְתֶּם, עֵתָה נִבְרָאוּ וְלֹא מָאֵז וְלִפְנֵי יוֹם
 וְלֹא שְׂמַעְתֶּם, פֶּן תֵּאמַר הִנֵּה יָדַעְתִּין"; הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא בָּרָא אֶת הַבְּרִיאָה בְּצוּרָה כְּזוֹ, שְׂיִהְיֶה הַכֹּל גְּלוּי
 וְסֻתּוֹם. מִצַּד אֶחָד — הַכֹּל גְּלוּי, אָדָם אֵינּוּ רוֹאֵה כְּלוּם

רק גשמייות, טבע, מקרה ומזל, אלו הרשעים עושים חיל, עד שבני-אדם מתאזשים, חושבים שהארץ בידי רשע נמסרה. כל זה בא מצד הגלוי — שנגלה לפני עיניו גשמייות, חמריות, עביות, תאוות, מדות רעות, מריבות, שקר חשף, אבל הסתום מעינינו זה אלקות, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא פה אפנו. ולמה איננו זוכים לראות את זאת? כי חכמינו הקדושים אומרים (סוטה ג): קודם שחטאו ישראל היתה השכינה שורה עם כל אחד ואחד, כיון שחטאו — נסתלקה מהם שכינה; השכינה זה האלקות, שאדם צריך להרגיש שהקדוש-ברוך-הוא נמצא פה אפנו, שזה נקרא שכינה, שהשפין אלקותו בתוכינו. ולמה איננו זוכים לראות את זאת, להבין ולהשפיל את זאת? כי אנו, רחמנא לצלן, מלאים חטאים ועוונות. אבל אם נשוב בתשובה שלמה, ונתודה על חטאינו יום אחר יום, שעה אחר שעה, נדבר להקדוש-ברוך-הוא בשפת האם שלנו, על-ידי-זה יתגלה לנו אור כזה, שלא תארנו ושערנו איזה אור יש בכל העולמות, ובפרט בעולם הגשמי הזה; כי באמת הכל זה אלקות ואלקות זה הכל, אלא בשמים כלם יודעים שזה אלקות, ובארץ בני-אדם אינם יודעים שזה אלקות, כי מפרידים בין הארץ לבין השמים; ובאמת הקדוש-ברוך-הוא התחיל את התורה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"; הינו לחברם יחד —

שמים וארץ; אם אדם זוכה לחבר הארץ לשמים ושמים לארץ, ולידע אשר הכל רוחני. וזו הייתה עבודתו של אברהם אבינו. כמאמרם ז"ל (ספרי האזינו שיג): עד אברהם אבינו היה הקדוש-ברוך-הוא נקרא אלהי השמים, הינו כלם ידעו שהקדוש-ברוך-הוא מלך בשמים, בא אבינו אברהם והוריד את הקדוש-ברוך-הוא לארץ, שכלם קראו אלהי הארץ, והרגיל את הבורא יתברך שמו בפני הבריות, שכלם מדברים ממנו יתברך בארץ; ומאז אברהם אבינו עד סוף כל הדורות, צריכה להיות עבודתנו — לגלות ולפרסם לכלם, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא פה אתנו. וזו עבודת הנביאים, התנאים, האמוראים, הגאונים, הצדיקים, המקבלים שבכל דור ודור, שמגלים לכלם — תדעו, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא בזה העולם, ואשר עובר עליכם מה שעובר, זהו רק מחמת שנעלם ונסתר מאתכם אלקות; כי אם הייתם יודעים, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אתכם, ומצפה שתדברו אליו, הייתם הכי מאשרים, אך כל אחד נופל בדכאון וביאוש, התיאש מחיו, התיאש מהישועה, וחושב: "איך אני יכול לראות ישועה?! הסתפקתי בחובות, בשלום-בית, כל-כך מר לי, הסתפקתי עם הבריות". לזאת אומרים חכמינו הקדושים (רש"י תבא כז, ט): בכל יום יהיו בעיניך כאלו היום באת עמו בברית; אדם צריך לדעת, שבכל

יום קבל את התורה מחדש, כל יום ויום הקדוש-ברוך-
הוא מחדש ומנהיה ומקיים את כל הבריאה. וזו צריכה
להיות עבודת כל יהודי — לגלות לכלם את אמתת
מציאותו יתברך. וזהו שאומר דוד המלך (תהלים קטו, טז):
"השמים שמים להודיה" — שם פתוח אלקות,
"והארץ נתן לבני אדם" — את הארץ הקדוש-ברוך-
הוא מסר לבני-אדם, שיגלו את אמתת מציאותו יתברך.
שם בשמים כלם יודעים ומכירים את הבורא יתברך
שמו, אבל פה בארץ — נתן לבני-אדם, שבני-אדם
יגלו ויפרסמו את הקדוש-ברוך-הוא, שיחזקו ויעודדו
את נשמות ישראל, ויאמרו להם: "מה אתכם, למה
הנכם שבורים ורצוצים?! למה אתם ביאוש
ובדכאון?! הכל מפני שנפלתם בזקנא דסטרא אחרא"
וכו'; הינו הסמ"ך-מ"ם מכניס באדם שירגיש עצמו
זקן, עד שאנחנו רואים בני-אדם צעירים, אשר בקשי
גוררים רגליהם, בקשי הולכים, בקשי מתנועעים, הכל
מתנהל אצלם בעצלות, כי מה יש להם לחיות?! נדמה
להם שהיום הוא כיום האתמול, האתמול הוא
כשלושום, השבוע הזה הוא כשבוע שעבר, החדש הזה
הוא כחדש שעבר, השנה הזו כשנה שעברה, וכך חיים
ביאוש ובדכאון, ואינם רואים תכלית מהחיים, וכל זה
בא מחמת שנעלם ונסתר האלקות מאתנו. אם היינו
זוכים לראות את אמתת מציאותו יתברך, היינו אנשים

חֲדָשִׁים לְגַמְרִי, וְהֵינּוּ שׁוֹאֲלִים זֶה אֶת זֶה בְּכָל פַּעַם: "מה חדש?" הֲרֵי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחִיָּה אוֹתָנוּ, בְּאוֹ נִתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בְּאוֹ נִבְרַח עֲכָשׁוּ אֶל שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, בְּאוֹ נִבְרַח עֲכָשׁוּ אֶל קַבְרֵי הַצְּדִיקִים, בְּאוֹ נִבְרַח עֲכָשׁוּ אֶל בֵּית-הַכְּנֶסֶת, אֶל בֵּית-הַמִּדְרָשׁ, נִדְבַר אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נִבְקָשׁוּ כָּל צְרִכֵינוּ וְכוּ'. וְאִזְ הֵייתֶם רוֹאִים אֵילָנוּ יִשׁוּעוֹת אִתְּם מְקַבְּלִים, הֵייתֶם רוֹאִים אֵיךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְקַבֵּל אִתְּכֶם בְּאַהֲבָה בְּחִזְרָה. כִּי כִּי אֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (פְּסָחִים קִיט.): יְדוּ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְּרוּסָה תַּחַת כַּנְּפֵי הַחַיּוֹת לְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַפֵּה שְׂפָנֵי-אָדָם יָשׁוּבוּ אֵלָיו בְּתְשׁוּבָה. אֵךְ מַה צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת בְּעֵתֵים הַלְלוּ? כְּמוֹ שֶׁאֹמֵר הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה מֵא, ו): "אִישׁ אֶת רַעְהוּ יַעֲזֹרוּ וּלְאַחֵיו יֹאמֵר חֲזַק"; אָדָם צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וְאֶת אַחֵרִים; כִּי בְּאִמָּת אִם יִסְתַּכֵּל הָאָדָם עַל עַצְמוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב, יִרְאֶה שֶׁכָּל הַבְּלִבּוּלִים, הַנְּפִילוֹת, הַיְרִידוֹת וְהַחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, זֶה רַק מִחֲמַת רַבּוֹי הַמְּחַשְׁבוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו מִיּוֹם שֶׁעָבַר לְיוֹם שֶׁבָּא, מְרַגֵּעַ לְרַגֵּעַ, מְשַׁעֵה לְשַׁעֵה, שָׂרֵב בְּנֵי הָעוֹלָם הֵם כְּזֻקְנִים בְּעֵינֵי עַצְמָם, וְכָל אֶחָד נִחְשָׁב בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּאִלּוֹ כְּבוֹר נִזְקָן בְּדַרְכָּיו הַמְּגֻנּוֹת וּבְמַעֲשָׂיו הַמְּלַכְלָכִים, עַד שֶׁמְתִיאֲשִׁים מֵעַצְמָם לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּלְשׁוּב בְּתְשׁוּבָה. וְאִפְלוּ אֵלּוֹ שְׁעָדִין עוֹבְדִים אֶת

הקדוש-ברוך-הוא, ומקימים את המצוות, זהו כמצוות אנשים מלמדה, ועושים את זאת בלי התעוררות ובלי חיות, הכל מחמת הזקנה שנופלת על האדם. אבל רבנו ז"ל בא וצעק (שיחות-הר"ן, סימן נא): אסור להיות זקן, הן חסיד זקן, הן יהודי זקן, הן למדן זקן, אלא תמיד תעשה התחדשות, לחדש עצמו בכל יום, שזה עקר התשובה, כמו שאומר הנביא (איכה ה, כא): "השיבינו הוי"ה אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם"; אדם צריך לחדש עצמו בכל פעם, בכל יום ויום, בכל שעה ושעה, וירגיש עצמו כאלו עכשו נולד. ורבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן סא), שזה יגלה משיח צדקנו לכל העולם כלו, שידעו כלם שאין שום זמן, אלא הכל זהו אלקות. בשביל זה הקדוש-ברוך-הוא אומר לו (תהלים ב, ז): "אני היום ילדתיך". עכשו נולדת, ובזה תלוייה כל התשובה של האדם; אם אדם מרגיש שהוא עכשו נולד, אזי חזרתו בתשובה היא באפן אחר לגמרי. וזה מה שיגלה משיח לכל העולם כלו: "בני אלה, אל תתיאש", אומר הקדוש-ברוך-הוא, "עדין אתה הבן שלי, ואם אתה חושב שעבר עליך בחיים כל-כף הרבה ימים ושנים — לאו! אני היום ילדתיך — נולדת מחדש"; ובאמת אם אדם היה חי בצורה כזו, שתמיד שואל: "מה חדש?" ומתחדש, היה מתעלה מעלה מעלה, ולומד תורה בחשק חדש, לא למדתי את הפרק

משניות הנה אף פעם, לא למדתי אף פעם את הדף
גמרא הנה, או את המסכתא הזו, או את ההלכה הזו,
אלא בכל יום ויום זה אצלי חדש; אני לומד עתה,
כאלו היום קבלתי את התורה בהר סיני. אם אדם היה
נוהג באופן הנה, היה לומד בכל יום בהתחדשות
חדשה. ובאמת האר"י הקדוש מגלה נוראות ונפלאות
בספר "עץ חיים" (היכל אדם קדמון, שער א', ענף ה'), שאין
שעה זו דומה לשעה זו, ומי שמסתכל בענין הלוח
המזלות והכוכבים ושנוי מצבם והנולד בו יקרה
מאורעות שונים ממה שיקרה להנולד ברגע שאחרי זה;
מזה יסתכל בעולמות העליונים, שאין להם קץ ומספר,
ואם תפקח עיני שכלך ותשפיל דבר זה, ועל דבר זה
אמר דוד (תהלים קיט, יח): "גל עיניך ואביטה נפלאות
מתורתך". ועל שלמה המלך, שעליו נאמר (מלכים א ה,
יא): "ויחכם מכל האדם"; שהיה חכם מכל הבריאה,
אף-על-פי-כן אמר (קהלת ז, כג): "אמרתי אחכמה והיא
רחוקה ממני"; פי בכל דקה משתנה כל פרצוף
העולמות. ורואים את זאת בחוש, שאחד נולד בדקה
זו, ואחד נולד דקה אחר-כך, כבר יש שנוי מזה לזה,
זה כל חזיו מרים ממנות, וזה כל חזיו רק טוב, זה הולך
לו כך וזה הולך לו אחרת, מהיכן זה בא? מכל
העולמות, שהקדוש-ברוך-הוא מחיה ומתיה ומקיים את
כל הבריאה כלה, אשר זה דבר נסתר ונעלם מאתנו;

איך משתנים פרצופי העולמות — צרופם ויחודם; פי
 אם הִיָּה מתגלה לְכֵלֶם, אֲזַי כָּל הַחַיִּים הָיוּ הוֹלְכִים
 בְּצוּרָה אַחֶרֶת, אֲלֵא נוֹפֵל עַל בְּנֵי-אָדָם יְאוּשׁ וּמָרָה
 שְׁחוּרָה. וְכַתוּב בְּתַקוּנֵי זֵהַר (תַּקוּן כב): לְבוֹשִׁין דְּאִיהוּ
 לְבִישׁ בְּצַפְרָא לֹא לְבִישׁ בְּרַמְשָׁא, וּלְבוֹשִׁין דְּאִיהוּ לְבִישׁ
 בְּרַמְשָׁא לֹא לְבִישׁ בְּצַפְרָא; הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַבֵּישׁ
 עֲצָמוֹ בְּלְבוּשִׁים אַחֲרִים בְּכָל יוֹם בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רְגַע,
 מִיּוֹם לְיוֹם יֵשׁ לְבוֹשִׁים אַחֲרִים. וְכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל
 (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נד), שְׁבֹכֵל יוֹם וְיוֹם הַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ מֵאִין סוּף עַד אִין תְּכֵלִית,
 לְרַמּוֹז לְאָדָם רְמִזִּים אֵיךְ יִתְקַרֵּב אֵלָיו. וְלִכֵּן אָנוּ רוֹאִים,
 שְׁבֹכֵל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לְאָדָם בְּלְבוּשִׁים אַחֲרִים, חֲלִישוֹת
 הַדַּעַת אַחֶרֶת, מְרִיבוֹת אַחֲרוֹת, דְּבוּרִים אַחֲרִים, עֲסָקִים
 אַחֲרִים. מֵאִין בָּא, שְׁבֹכֵל יוֹם וְיוֹם מְשַׁתְּנָה טֵבַע הָאָדָם,
 הִנֵּה אָדָם הַיּוֹם שְׂמִיחַ וְרוֹקֵד, וּלְמַחֶרֶת הוּא עָצוּב וְכוֹי,
 מַה קָּרָה לוֹ? אֲתָמוּל הָיָה בְּמַצֵּב רוּחַ רַע וּמֵיֶאֱשׁ מִחֲיָיו,
 וְהַיּוֹם הוּא שְׂמִיחַ, וּלְמַחֶרֶת הוּא שׁוֹב בְּעֲצָבוֹת, וּלְמַחֶרֶתִּים
 שׁוֹב שְׂמִיחַ, מַה קוֹרָה לוֹ — יוֹם כֶּף וְיוֹם אַחֶרֶת? אֲלֵא
 בְּזֵה רוֹאִים אֵיךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַיֶּה וּמְהַיֶּה וּמְקַיֵּם
 אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשׂוֹת חֲדָשׁוֹת
 בְּכָל הַבְּרִיאָה. וְכֵן רוֹאִים בְּעֲסָקִים, כָּל יוֹם יֵשׁ לְאָדָם
 עֲסָק אַחֵר, מֵאִין זֶה בָּא? אֲלֵא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ בְּכָל הַבְּרִיאָה, וּמְקַרֵּב כָּל יְהוּדֵי בְּאֶפֶן

אחר, מכה בו באפן אחר, כְּדִי שְׂיָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה בְּאִפְּן אחר. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִתְחַדֵּשׁ וְלִשְׁאֵל עֲצָמְכֶם תָּמִיד: "מָה חֲדָשׁ?! " כְּדִי שְׂתִתְחַדְּשׁוּ, וְתִצְאוּ מֵעֲצָמְכֶם, תִּצְאוּ מֵהֵיאוּשׁ. לָמָּה אֵין לְאָדָם זְוֹוג? כִּי מִתִּיאֵשׁ, וְחוֹשֵׁב: עָבְרוּ שָׁנִים רַבּוֹת כָּל-כָּף, אָנִי רִוָק, אָנִי רְנָקָה, אֵיךְ אוּכַל לְהִתְחַתֵּן פֶּעַם?! הֲיִוֹת שְׁעַד עֵתָה לֹא הִלֵּךְ לוֹ, הוּא נֶפֶל בְּעֵינָיו, וְחוֹשֵׁב שְׂאֵף פֶּעַם לֹא יִלְךְ לוֹ כְּכֹר כְּלוּם, מֵרַב יְאוּשׁ שְׁנֶפֶל בְּעֵינָי עֲצָמוֹ. אֵךְ מִי אוֹמֵר דְּבַר כְּזֶה?! תִּתְחִילוּ עֵתָה מִחֲדָשׁ, וְהַזְוֹוג הָרִאשׁוֹן שְׂמִצִּיעִים לָכֶם תִּתְחַתְּנוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, תֹּאמְרוּ לְהִקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! אָנוּ מוֹכְנִים עֵתָה לְהִתְחַתֵּן. אֲזוֹ תֵרְאוּ אֵיךְ שְׂתִכְף-וּמְיָד יָבוֹא בֶן אוֹ בַת זְוִיגְכֶם. לָמָּה תִפְלוּ בְיְאוּשׁ וּבְמָרָה שְׁחוּרָה, כְּאֵלוֹ לָכֶם כְּכֹר לֹא יִלְךְ בַּחַיִּים. אוֹ לְאָדָם אֵין שְׁלוּם-בַּיִת, וְרַק צְעָקוֹת, קְלָלוֹת וּמְרִיבוֹת, גְּבוּל פֶּה וּקְטָטוֹת הֵם מְנַת חֶלְקוֹ וְכוּ', מֵאַיִן זֶה בָּא? כִּי נֶפֶלוּ בְנֵי הַזְוִיג בְּעֵינֵיהֶם כְּאֵלוֹ לָהֶם כְּכֹר לֹא יִלְךְ. הַזְוִיג הַזֶּה לֹא יִסְתַּדֵּר אֵף פֶּעַם, הֵם כְּכֹר לְאַחַר יְאוּשׁ. מֵדוּעַ תֹּאמְרוּ דְבַר כְּזֶה?! הֲלֹא אַתֶּם יְכוּלִים לְהִתְחַדֵּשׁ מִחֲדָשׁ, וְאֲזוֹ תֵרְאוּ לְפָנֵיכֶם עוֹלָם חֲדָשׁ. תִּשְׁלִימוּ בֵינֵיכֶם, וְתִכְנִיֶסוּ בְּדַעְתְּכֶם, אֲשֶׁר מָה שְׁהִיָּה — הִיָּה, תַעֲשׂוּ מֵעַתָּה הִתְחַלָּה חֲדָשָׁה, כְּאֵלוֹ עֲכָשׁוּ הִתְחַתְּנֶתֶם, אֲזוֹ תֵרְאוּ אֵיזָה שְׁלוּם-בַּיִת נִפְלָא יִהְיֶה לָכֶם. וּבְאַמַּת אִם אָדָם מְצִיר לְעֲצָמוֹ, הִנֵּה עֲכָשׁוּ הוּא

יוצא מהחפה, עכשו התחתן, האם שיך תחת החפה לריב?! אם אדם היה הולך בצורה כזו, אזי כל יום היה לו יום טוב, כיום חתנתו ממש, ואז אף פעם לא היה רב. על-כן הבה, בני ובנותי היקרים, השלימו! וצאו מהמרה שחורה, כאלו אף פעם אי אפשר להשתנות, הכניסו את הקדוש-ברוך-הוא בביתכם, ואז תראו איזה גן-עדן יהיה לכם. כמאמרם ז"ל (ירושלמי ברכות ט, א): אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר לשניהם בלא שכניה; תכניסו את השכינה בתוך הבית, את הקדוש-ברוך-הוא בתוך מעונכם, ואז יהיה לכם שלום-בית אמתי, תשלימו ביניכם, כי אין זה יאה לריב בנוכחות הילדים, לקלל לנבל את הפה וכו', אין זאת אלא מחמת היאוש שמביאכם למריבה. על-כן במקום לפתח את הפה ולנבלו, תפתחו את הפה ותחזקו זה את זה, תצאו מביתכם ותראו כל-כף הרבה חולים, אנשים סובלי חלאים, זקנים גלמודים, מסכנים אמללים, לכו לבקרים, תנחמו אבלים, תחזקו ותעודדו אותם, וכי אין לכם מה לעשות עם הפה?! יהודי יש לו מה לעשות בפיו — לגלות לכלם את הקדוש-ברוך-הוא, לחזק את כל השבורים, זו צריכה להיות עבודת הבעל והאשה, והצדקה מתחילה בבית, האב והאם צריכים לחזק את הילדים, אל תוציאו עצביכם עליהם. מה הם אשמים?! תחזקו ותעודדו אותם, ילדים זה

ילדים, הם שובבים — זה טבע בריא, אבל אתם
 תקרבו אותם ותחנכו אותם. פי מי שאיננו מחנך ילדיו
 — הרי זה רוצח. פי את ילדים צריכים לחנך, אבל לא
 על-ידי מכות ואלימות, אלא על-ידי הסברה, חם, דבור
 בנחת וכו'. ואומר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות בנים, סימן קז):
 הבנים שוטים כשאביהם כעסן; הינו הבן שואל, הוא
 רוצה לדעת, ובמקום להסביר לו על שאלתו ולענותו
 וכו', מתפרצים עליו: צא מפה, אל תפריע לי וכו', אזי
 בודאי ישאר הילד שוטה, פי מהיכן ידע?! על-כן
 צריכים סבלנות עם הילדים. הבאתם ילדים לזה העולם
 — שתהיה לכם סבלנות אליהם, תסבירו להם
 מהקדוש-ברוך-הוא, תכניסו את הקדוש-ברוך-הוא
 בתוך הבית. יהודי יש לו פה, ופיו צריך לדבר תמיד
 מהבורא יתברך שמו ויתעלה לנצח, לבקש ממנו יתברך
 כל צרכיו. צריכים רחמים רבים על כל דבר, אדם יוצא
 מפתח ביתו, אינו יודע אם ישוב, ובפרט בעתים הללו,
 שכל הדרכים בחזקת סכנה, מסתובבים רוצחים
 ארורים, מתאבדים, רחמנא לישזבן, ועל-כן קדם שאדם
 יוצא מפתח ביתו, יניח ידו על המזוזה ויבקש: "רבוננו
 של עולם! אני יוצא עתה מפתח ביתי. אנא, רבוננו של
 עולם, אני מבקש אותך, שתהא יציאתי לשלום,
 ותחזירני לשלום בריא ושלם, שלא יארע לי, חס
 ושלום, שום מקרה רע — לא בגשמי, ומכל שכן לא

מה חדש

צט

ברוחני, שלא אֶכְשֵׁל בְּרֵאיוֹת אֲסוּרוֹת, לְהִסְתַּכֵּל
בְּמִקְוֹמוֹת הַמְטַנְפִים, שֶׁהַעֲרָב־רַב עָתָה מְמַלְאִים אֶת כָּל
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְאַרְכָּה וּלְרַחֲבָה עִם גּוֹיִים וְגוֹיֹת לְטַמֵּא
אֶת הָעֵינִים, לְהַכְשֵׁל בְּרֵאיוֹת אֲסוּרוֹת, נֹאֲפָ, שְׁקוּץ,
תְּעוּב, זְהוּם, כִּי הַנָּשִׁים הוֹלְכוֹת בְּפִרְיָצוֹת אֵימָה, וְכֵן כָּל
הַתְקַשְׁרֹת וְהַעֲתוּנִים הָרַעִים וְהַמְרִים מְלֵאִים עִם זְהֻמַּת
נֹאֲפָ, וְכֵן עִם כְּפִירוֹת וְאַפְיִקוֹרְסוֹת, וּבִנְקֵל יְכוּלִים
לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵיהֶם; "עַל־כֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ קֹדֶם שְׂיֻצְאִים
מִהַבֵּית — שֶׁתִּהְיֶה יְצִיאָתוֹ בְּשָׁלוֹם וַחֲזָרְתּוֹ בְּשָׁלוֹם —
בְּרִיא וְשָׁלֵם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת. כִּי אָדָם צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ
כָּל צָרָכָיו מִהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְאִם מִרְגִיל עֲצָמוֹ בְּאִפְן
הַזֶּה, הוּא אָדָם חָדָשׁ, אֵינְנוֹ אוֹתוֹ אָדָם כְּמִקְדָּם, "שִׁכְחָתִי
מִהַכֹּל, אֲנִי מִתְחִיל מִחָדָשׁ". אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (שִׁיחֹת־הַר"ן,
סִימָן כו): אֲצֵל בְּנֵי־אָדָם הַשִּׁכְחָה זֶהוּ חֲסָרוֹן, אֲבָל אֲצֵלִי
הַשִּׁכְחָה זֹהִי מַעֲלָה גְדוֹלָה; כִּי זוֹ הַמְדָּה הַכִּי יָפָה,
שֶׁשִּׁכְחָתִי מָה עָשִׂיתִי, וְאֲנִי מִתְחִיל מִחָדָשׁ; רוֹאִים
בְּנֵי־אָדָם מְלֵאִים קִנְאָה וְשִׁנְאָה עַל זוּלָתָם, אֵינָם יְכוּלִים
לְשַׁכַּח מָה עָשָׂה לָהֶם אֶתְמוֹל וְשִׁלְשׁוֹם, לְפָנֵי חָדָשׁ,
שָׁנָה, שְׁנָתִים וְכוּ', וְזֶה לֹחֲצִים וְהוֹרֵס אֶת כָּל בְּרִיאוֹתָם.
הִבֵּה תִשְׁכַּחוּ מַה שֶּׁהָיָה, וְתֹאמְרוּ: "מָה חָדָשׁ?!" עֲכָשׁוּ
הַכֹּל חָדָשׁ. וְכֵן צָרִיכִים לְלַמֵּד תוֹרָה. לְזֹאת אוֹמְרִים
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (חֲגִיגָה ג.): אִי אֶפְשָׁר לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ
בְּלֹא חֲדוּשׁ, בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִשָּׁנֻם חֲדוּשִׁים חֲדוּשִׁים

בבית-המדרש; וכמאמרם ז"ל (בראשית רבה, פרשה מט, סימן ו'; פרשה סד, סימן ד'): אין יום ויום שאין הקדוש-ברוך-הוא מחדש הלכה בבית-דין של מעלה, ומשם משתלשל, עד שבאה הלכה לבית-דין של מטה, מזה נולדות הלכות, ומזה נשאלות שאלות, ומזה נתחברו כל השו"תים במשך כל הדורות. לכל אחד הייתה שאלה אחת בהלכה, והחכם השיבו. כל אחד שאל במקצוע שלו, באמנות שלו, בעסקיו וכו', ומזה יצאו אלפי אלפים ספרי שו"תים, ומהן? הלכות חדשות המתחדשות בכל יום, בכל שעה ובכל רגע. ואם רואים את זאת בתורה כיצד מתחדשת, מזה יכולים להבין גם בגשמיות, איך שאדם מחדש את עצמו בכל יום ויום, כמאמר הנביא (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך", בכל בקר ובקר הקדוש-ברוך-הוא מחזיר את האדם חדש. ומזה אנחנו רואים שבני-אדם רצים לקנות חדשות, לשמע חדשות, מהיכן זה נובע? מה חדשות?! "מה חדש?!" אבל טמון בזה רוחניות אלקות, שהנשמה רוצה לשמע חדש, "מה חדש" היום?! ספר חדשות! במקום להטות אذن קשבת לחכמי ישראל, במקום להטות אذن לצדיקים הדבוקים בהקדוש-ברוך-הוא, המגלים את הבורא יתברך שמו, אזי פותחים את החדשות, ושומעים את הקרן המדבר שטיות, מכניס בהם כפירות ואפיקורסות, מחדיר בהם

פחדים, בקראו: "עוד מעט ישלחו טילים", "עוד מעט יהיה חסול העולם", וכדומה כל מיני דמיונות ושטיות, עד שאדם רועד מחששות ופחד. או אדם קונה עתון, משלם עליו כסף, ולאחר שקוראו זורקו לאשפה, כי נעשה ישן, ומצפה לעתון חדש, רוצה לשמע חדשות. האין זו שטות ואולת?! יותר טוב להקשיב לדברי תורה, טוב יותר להאזין לחכמי ישראל, טוב יותר להטות לצדיקי הדור הדבוקים בהקדוש-ברוך-הוא, המגלים לכם, שהוא יתברך פה, ואז תחיו חיים אמתיים ונצחיים, ולא תפחדו משום דבר, כי כל הבריאה כלה של הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן אין מה לחשש, לא יקרה שום דבר, אם רק תשובו בתשובה, תרגישו כגן-עדן. למה אתם נוהגים לכל פרח וקרן שיפחיד אתכם, מחמת שחלם חלום שחור בלילה, ולמחרת מקריאו לכם?! למה לא תקשיבו לחכמי התורה, המגלים בכל יום הלכות חדשות?! ואומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה עח, סימן א'): בכל יום בורא הקדוש-ברוך-הוא פתות פתות של מלאכי השרת חדשים, ואומרים שירה חדשה לפניו; זו צריכה להיות כל עבודתנו — בכל יום ויום להפגס מחדש לבית-הכנסת להתפלל, לא לומר: התפללתי כבר, הייתי כבר בבית-הכנסת, אלא תכף כשאדם קם בבקר, הדבר הראשון שעליו לעשות — לרוץ לבית-הכנסת

וְלִהְתַּפְּלֵל בְּמִנְיָן. הוּא טָרוּד כָּל הַיּוֹם בְּעֲבוּדָה, אַחֲר־
הַצְּהָרִים יַעֲזֹב עֲבוּדָתוֹ, וַיִּנְיַח הַכֵּל, וַיְרוּץ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת
לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה. סֵיִם אֶת עֲבוּדָתוֹ לְקִרְאת הָעָרֵב, יְרוּץ
לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל עֲרֵבִית מִחֻדָּשׁ, תְּפִלוֹת חֻדָּשׁוֹת,
שִׁירוֹת וּתְהִלּוֹת חֻדָּשׁוֹת לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא. וְזֹאת
רוֹאִים, שְׁבָכָל יוֹם בָּאוֹת לְאָדָם מִחֻשְׁבוֹת רְעוֹת בְּתִפְלָה,
וּמִתְיַאֲשׁ, עַד שְׁעוֹזֵב לְגַמְרֵי אֶת בֵּית־הַכְּנֶסֶת, וְאִינוֹ רוֹצֵה
לָבוֹא, מֵאִין זֶה בָּא? כִּי נִכְנָס בְּתוֹךְ עֲצָמוֹ מֵרֵב יְאוּשׁ,
עַד שְׁנִדְמָה לוֹ, הִתְפַּלְלָתִי כְּכֹר אֶתְמוֹל וְשִׁלְשׁוֹם, לְפָנַי
שָׁבוּעַ, וְתִרְאוּ — מָה אֲנִי?! אֲבָל עָלִיו לְדַעַת: אֲנִי
כְּלוּם, רַק עֲתָה נוֹלְדָתִי, אִם אָדָם הִיָּה חַי בְּאִפְן הַזֶּה,
שְׁבָכָל יוֹם וַיּוֹם נִתְחַדָּשׁ וְנוֹלַד מִחֻדָּשׁ, אֲזִי הִיָּה רֵץ
לְבֵית־הַכְּנֶסֶת בְּחִיּוֹת חֻדָּשָׁה, וְאוֹמֵר 'קֻדְשָׁה' ו'בְּרָכוּ'
ו'אֲמֵן יְהִי שְׁמִיָּה רַבָּה', הִיָּה מְצַפָּה וּמְחַכָּה שְׁיִגִיעַ אַחֲר־
הַצְּהָרִים שְׁיִוָּכַל לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, וְהִיָּה מִמְתִּין לְעָרֵב
לְרוּץ לְהִתְפַּלֵּל עֲרֵבִית, אִם הִיָּה אָדָם יוֹדֵעַ מֵהֵן הִתְפִּלוֹת
הָאֵלֶּה: שְׁחֲרִית, מִנְחָה וְעֲרֵבִית, וּבִפְרָט כְּשִׁמְתְּפִלָּלִים
בְּצַבּוֹר, אֵילוֹ יַחּוּדִים עוֹשֶׂה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הִיָּה רֵץ
בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה. לְזֹאת, בְּנִי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! הִתְחִילוּ
לְהִתְחַדָּשׁ, וְתִשְׁמְעוּ תָמִיד חֻדָּשׁוֹת — מֵה יֵשׁ לְחַכְמֵי
יִשְׂרָאֵל לֹמֵר, מֵה יֵשׁ לְצַדִּיקִים הָאֲמֵתִיִּים לֹמֵר, וְאֵל
תְּתִיאֲשׁוּ מִחֵיכֶם, אֲדַרְבֶּה! דַּעוּ לָכֶם שְׁיֵשׁ בְּכַחְכֶם לֹא
רַק שְׂאֵתֶם תַּחֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲלֵא לְהַחֲזִיר אֶת כָּל

הַמְשַׁפְּחָה בְּתִשׁוּבָה, וְלֹא רַק אֶת כָּל הַמְשַׁפְּחָה לְהַחְזִיר
בְּתִשׁוּבָה, אֲלֵא אֶת כָּל הַבְּנֵי בּוֹ אַתֶּם גְּרִים, וְלֹא רַק אֶת
כָּל הַבְּנֵי אַתֶּם יְכוּלִים לְהָשִׁיב בְּתִשׁוּבָה אֲלֵא אֶת כָּל
הָרְחוּב בּוֹ אַתֶּם גְּרִים, וְלֹא רַק אֶת כָּל הָרְחוּב, אֲלֵא אֶת
כָּל הָעִיר, וְלֹא רַק אֶת כָּל הָעִיר בֵּה אַתֶּם גְּרִים, אֲלֵא אֶף
אֶת כָּל הַמְּדִינָה; כִּי יֵשׁ בְּכַח כָּל יְהוּדֵי וַיהוּדֵי לְהָשִׁיב
בְּתִשׁוּבָה אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ,
כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (יומא פו:): יְחִיד שֶׁשָּׁב מוֹחְלִים לְכָל הָעוֹלָם
כְּלוּ; אִם אָדָם חָשׂ עֲצָמוֹ שֶׁהוּא בְּאֵמֶת הֵכִי גְרוּעַ,
וּמְרַגֵּשׁ בְּאֵמֶת כָּאֵב עוֹנוֹתָיו, אֲזִי שָׁב בְּתִשׁוּבָה בְּצוּרָה
כְּזוֹ, שֶׁמְכַנִּים הַתְּעוֹרְרוֹת בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ. לְזֹאת, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! תִּתְחִילוּ לְהִתְחַדֵּשׁ מֵעַכְשָׁו, תִּפְסִיקוּ
לְרִיב בֵּינֵיכֶם, תִּפְסִיקוּ לְדַאֵג מֵה נֹאכַל לְמַחֵר, תִּפְסִיקוּ
לְחִיּוֹת בְּפִתְחֵי שַׁל הַבַּל, בְּחֻשְׁשׁוֹת שְׂוֹא — מֵה מְצַפֶּה
לָנוּ? אִמֵּר לָכֶם — מְצַפֶּה לָנוּ בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ,
יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ לְעַד וּלְנִצְח וּנְצָחִים, גְּלוּי הַשְּׂכִינָה,
שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַשְּׂכִינָה לְעֵינַי כָּל, וְכָל עַם יִשְׂרָאֵל יִרְגִישׁוּ אֶת
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּלָם יִשְׁירוּ שִׁיר חֲדָשׁ לַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ
שְׁמוֹ, כָּל אֶחָד יְדַבֵּר אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, אֵיזָה נַעַם, אֵיזוֹ
עֲרֻבוֹת, אֵילוֹ חַיִּים יִהְיוּ לָנוּ? ! לָכֵן אוֹמֵר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא: כְּשֵׁם שֶׁעָשִׂיתִי אֲנִי כָּל הַחֲדָשׁוֹת, אֶף אַתֶּם תֹּאמְרוּ
שִׁיר חֲדָשׁ לִי. הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲזֹר לָנוּ, שְׁנוֹזְכָה
לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם, וּלְחַדֵּשׁ אֶת הַזִּילָת, שְׁזוֹ הַמְצוּה

הגדולה ביותר — להתחזק ולחזק אחרים, לשמח
 ולשמח אחרים, ובזכות זה שנתחדש ונשאל תמיד:
 "מה חדש?" ותקף-ומיד נחזיר אמונה בנשמות
 ישראל, נזכה ככר לראות במו עינינו בגלוי שכינה
 בגאולה השלמה.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!